

Základní škola a Praktická
škola SVÍTÁNÍ, o. p. s.

Společenská návratnost investic

Social return of investment

Sociální podnikání

- pod pojmem sociální podnikání vnímáme podnikatelské aktivity prospívající společnosti a životnímu prostředí.
- sociální podnikání hraje důležitou roli v místním rozvoji a často vytváří pracovní příležitosti pro osoby se zdravotním, sociální nebo kulturním znevýhodněním.

Co je sociální podnik:

- mezi cíli podniku figurují **obecně prospěšné cíle** (řešení zaměstnanosti, sociální inkluze apod.)
- do řízení podniku jsou co nejvíce zapojeni **pracovníci**/členové sociálního podniku
- **zisk** je z větší části použit pro další **rozvoj sociálního podniku**, tj. na veřejně prospěšné cíle
- využívá místní zdroje a napomáhá **lokálnímu rozvoji**
- sociálním podnikem může být **NNO i obchodní firma**
- integrační sociální podnik dle definice TESSEA (Tematická síť pro sociální ekonomiku) naplňuje především veřejně prospěšný cíl, kterým je zaměstnávání a sociální začleňování osob znevýhodněných na trhu práce.

Proč sociální podnikání?

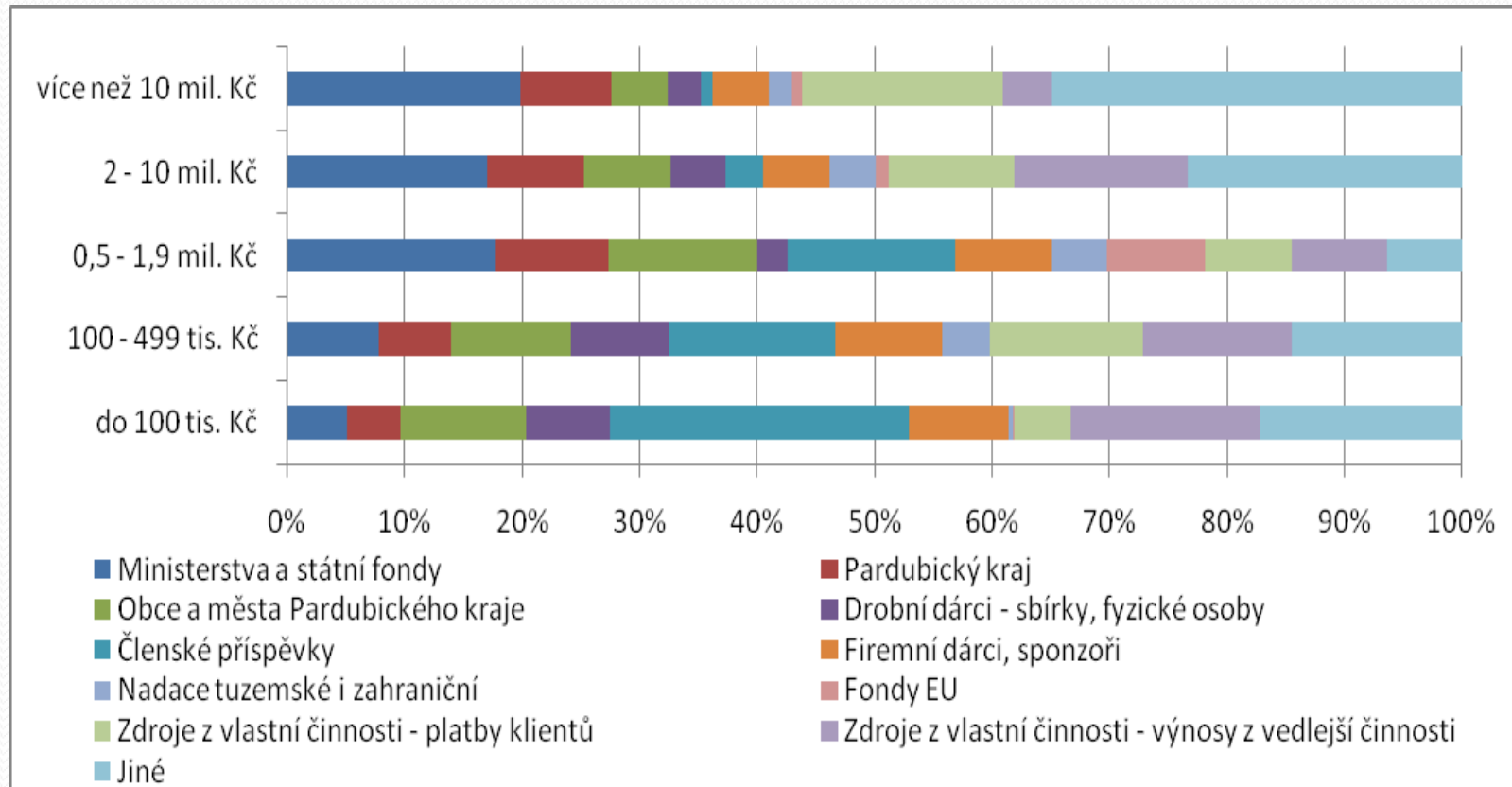
Východiska - budoucnost sektoru neziskových organizací

- do budoucna nelze očekávat navyšování finanční podpory veřejně prospěšných aktivit (NNO) ze strany veřejných rozpočtů
- v dalším programovém období EU (2014+) lze očekávat potřebu spolufinancovat projekty, které jsou dnes financovány ze 100%
- NNO si na svoji činnost budou muset získávat čím dále větší podíl prostředků z vlastní činnosti
- **sociální podnikání je jednou z cest, jak mohou NNO získat prostředky na svoji činnost**

Proč chtějí školy a NNO sociálně podnikat?

- posílení příjmů organizace
- pokud NNO úspěšně sociálně podniká, zvyšuje to nejen její **soběstačnost, ale i prestiž a sebevědomí**
- nedostatek pracovních příležitostí pro klienty. Zaměstnávání klientů v sociálních firmách zřízených školami či NNO chtějí tyto organizace dokázat firmám, klientům, osobám, jež o ně pečují, **JE MOŽNÉ** zaměstnávat např. osoby s hendikepem. Klienti mohou v sociální firmě získat nejen pracovní dovednosti a návyky, ale také potřebné reference, které zvýší jejich uplatnitelnost.
- zájem o další osud klientů po absolvování např. praktické školy

STRUKTURA PŘÍJMŮ NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ V PARDUBICKÉM KRAJI DLE VÝŠE ROZPOČTU V ROCE 2008

Zdroj: Analýza nestátního neziskového sektoru v Pardubickém kraji, KONEP, 2008

Proč sociální podnikání?

Východiska- trendy v privátním sektoru

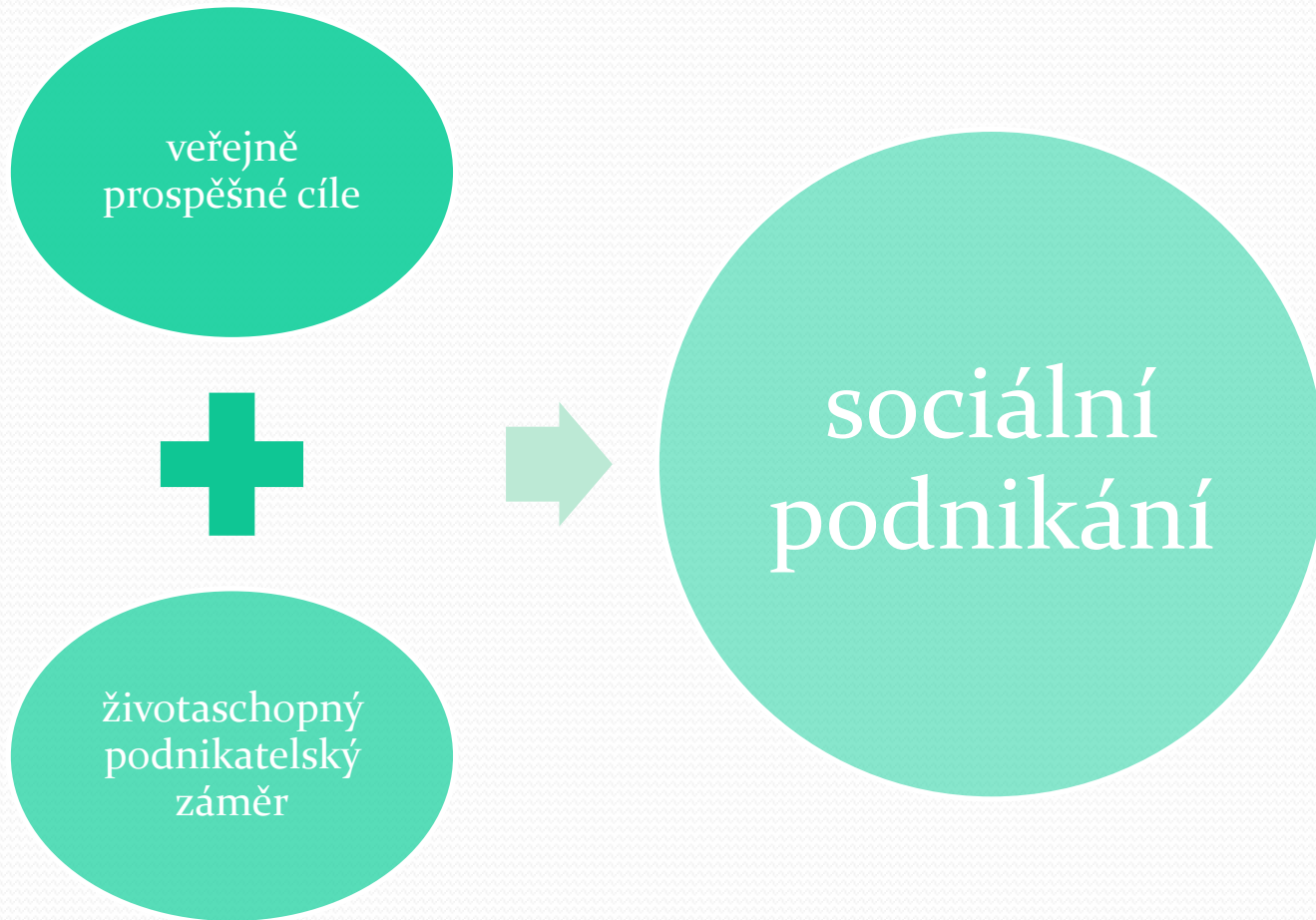
- nárůst fenoménu **společenské odpovědnosti** organizací (firem)
- zvyšující se zájem spotřebitelů o kvalitu produktů, způsob produkce, environmentální vlivy
- snaha prezentovat aktivity a hodnoty (zejména pozitivní), které privátní organizace vytvářejí nad rámec finanční hodnoty pro vlastníky
- **privátní firmy přebují v konkurenci prezentovat svoji veřejnou prospěšnost**

Proč sociální podnikání?

Východiska – situace na trhu práce

- ve vyspělých zemích EU jsou nezaměstnaní imigranti a další skupiny osob ohrožených exkluzí motivovány nejen k zaměstnání, ale také k podnikání
- podnikání osob ohrožených exkluzí je de facto sociálním podnikáním
- podnikání osob ohrožených sociální exkluzí snižuje závislost na státní podpoře, zvyšuje sebevědomí a má další pozitivní dopady

SOCIÁLNÍ PODNIKÁNÍ = PRŮNIK MEZI PŘÍSTUPEM FIREM A NNO

Situace v ČR

- V současné době funguje v ČR cca 50 sociálních podniků, jež podnikají v různých oblastech podnikání: **úklidové služby, kavárny, cukrárny, restaurace, výrobní i zpracovatelské podniky, grafická studia, call centra, údržba zahrad a parků, prádelny, prodej fair trade výrobků atd.**
- většina sociálních podniků se zaměřuje na zaměstnávání znevýhodněných osob
- řada sociálních podniků má **statut chráněné dílny**
- regionální rozložení sociálních podniků: nejvíce Praha, Ústecký, Moravskoslezský a Zlínský kraj, nejméně kraj Jihočeský a Vysočina

Hlavní problémy brzdící rozvoj sociálního podnikání v ČR

- NNO jako potenciálním sociálním firmám **chybějí pracovníci s „podnikatelským“ způsobem uvažování** – i sociální podnik musí být v první řadě životaschopným podnikem
- **chybějící podnikatelské kompetence** zaměstnanců NNO (znalost základů podnikání, efektivního řízení firmy, znalostí a zkušeností z podnikové ekonomiky, marketingu, odborné znalosti a zkušenosti ve zvoleném oboru podnikání).
- **chybí** ucelený a dostupný **system** podpory sociálních podniků (sociálně-podnikatelské poradenství, mikroúvěry, atp.)
- NNO chybí finanční na **zdroje počáteční investici** spojenou s vybudováním sociální firmy, analýzu trhu, špatný přístup NNO k úvěrům
- nedostatek životaschopných podnikatelských nápadů
- **nízká úroveň povědomí o sociálním podnikání** a jeho výhodách pro společnost nejen mezi veřejností, ale i na úřadech a ministerstvech

Hlavní problémy brzdící rozvoj sociálního podnikání v ČR

- **chybí legislativní a daňová podpora sociálního podnikání**
- **nižší pracovní výkonnost klientů, vyšší provozní náklady firmy** oproti jiným firmám na trhu
- **nezájem a obavy** klientů a osob, jež o ně pečují o práci v sociální firmě. Obavy jsou jednak dány špatnou zkušeností s nekalými praktikami „sociálních“ firem, které zneužívají např. podpory pro chráněné dílny, za nezájmem pak může být systém sociální podpory, který nemotivuje klienty k práci.
- **chybějící spolupráce** institucí (školy, NNO, úřady, podnikatelé)

Možné způsoby řešení uvedených problémů

- široce pojatá **osvěta**, která by představila sociální podnikání a jeho přínosy jak veřejnosti, tak firmám, NNO, státu a úředníkům, klientů i rodičům, a to nejlépe prostřednictvím příkladů dobré praxe
- **změna legislativy**, zejména zákona o zaměstnanosti – zapracovat sociální podnik jako jednu z forem aktivní politiky zaměstnanosti za účelem tvorby pracovních míst pro dlouhodobě nezaměstnané a osoby se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním.
- **podpora** sociálních firem ve **formě vzdělávání v podnikatelských kompetencích** a ve formě podnikatelského **poradenství**
- **spolupráce** sociálně odpovědných firem a NNO-např. předávání podnikatelských zkušeností v rámci firmami podporovaného **dobrovolnictví**
- **prodej symbolických podílů** v sociálních firmách klientům a osobám o ně pečujícím. (např v Británii ve výši např. 5 liber – což zvyšuje motivaci a zájem o práci v sociální firmě)

Možné způsoby řešení uvedených problémů

- nastavení systému investičních pobídek (daňové úlevy, odpisy), posilující finanční stabilitu sociálních podniků
- **podpora krajů, měst a obcí**, která nevyžaduje ani 1 Kč navíc
 - např. poskytnutí prostoru (fyzického, mediálního) pro osvětu
 - v rámci veřejných zakázek požadovat zaměstnání nezaměstnaných na zakázce
 - v rámci veřejných zakázek zohlednit sociální a environmentální kritéria při výběru dodavatelů, např. požadavek na společenskou prospěšnost uchazeče.
 - zakládat sociální firmy – např. Město Liberec již v roce 2005 založilo firmu na údržbu městské zeleně, ve které zaměstnává dlouhodobě nezaměstnané

Ve výsledku by kraje a obce nejen ušetřily finanční prostředky, ale přispěly by k udržitelnému rozvoji svého regionu.

Metody měření dopadů sociálního podnikání

- Při použití metody SROI v rámci projektu TESSEA v sociální firmě Modrý domeček s.r.o. – byla sledována investice - dotace Úřadu práce Středočeského kraje v roce 2009 do položek platů zaměstnanců firmy, které v důsledku umožňují zaměstnávat sledovanou cílovou skupinu – osoby se zdravotním znevýhodněním.
- Sledovaná investice za rok 2009 ve výši 2.268.000 Kč byla dle výpočtu zhodnocena ve formě sledovaných dopadů na celkem 3.253.204 Kč, tedy na 143%.
- (Pozn. náklady na 1 středního nezaměstnaného na 1 měsíc činí 21.626Kč (podpora, ušlý výběr daní a pojištění).
- Z uvedeného vyplývá, že státu se vyplatí podporovat tvorbu pracovních míst rozvojem sociálních podniků pro dlouhodobě nezaměstnané a osoby se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním.

DĚKUJI ZA POZORNOST

Mgr. Miluše Horská

ředitelka Základní školy a Praktické školy SVÍTÁNÍ, o.p.s.
senátorka Parlamentu ČR

horska@svitani.cz